

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Kannatettava uudistus. Kuitenkin palkkatuen kankeaa byrokratiaa ja maksatusten käsittelyä tulisi nopeuttaa, jotta palkkatuesta tulisi oikeasti houkutteleva keino myös monelle yrittäjälle työllistää pitkäaikaistyöttömiä.

Välityömarkkinatoimijat ovat merkittävässä roolissa haastavimmissa työmarkkina-asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä ja tukemisessa. Tämän asiakasryhmän työnohjauksen ja yksilöohjauksen kulut ovat merkittävästi isommat kuin lähempänä työmarkkinoita olevien asiakkaiden kulut. Tämä tulisi myös huomioida palkkatukuudistuksessa.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Pitkät ohjeistukset on vaikea selventää työnhakijoille palkkatuen rajoituksiin liittyen. Jossain määrin selkeä

rajaaminen kuitenkin on tarpeellista kunhan emme rajaa liian isoa ryhmää ulos palkkatuen piiristä.

Lisäksi herää kysymys siitä, kuinka voidaan tarkalleen määritellä esimerkiksi osaamisen puute, sillä pitkäaikaistyöttömän työnhau

näkökulmasta olisi ensisijaisen tärkeää saada katkaistua pitkä työttömyysjakso, jotta jatkotyönhaku helpottuu. Lisäksi osaamisen voidaan nähdä kehittyvän työssä aina, joten tulkinnanvaraisuus askarruttaa.

Palkkatuen mahdollisuus esim. oppisopimuskoulutuksiin myös 15-18-vuotiaille kuulostaa järkevältä uudistukselta.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Haastavassa työmarkkina-asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien näkökulmasta ehdotus palkkatuen uudelleen myöntämisen kieltämisestä samalle työnantajalle ei ole kannatettava. Ehdotus rajaa monen pitkäaikaistyöttömän kohdalla pois mahdollisuuden ylläpitää matalan kynnyksen työpaikoissa omaa työ- ja toimintakykyä, jos niiden taso ei kuitenkaan täysin vastaa avoimien työmarkkinoiden odotuksia. Tässä ehdotuksessa olisi siis tärkeää huomioida toistuvat pitkäaikaistyöttömät henkilöt jollakin tavalla.

Muutoin ehdotus on kannatettava.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Ehdotus ei ole kannatettava sen takia, että työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa laskettaisi osaksi palkkatuella katettavia kustannuksia. Jos uudistuksella pyritään selkeyttämään palkkatuen raameja ja määriä, niin tämä ehdotus ei tue sitä tavoitetta, koska tällöin esimerkiksi 70% palkkatuki ei todellisuudessa ole 70% palkkatuki. Sivukulut on huomioitu 100% palkkatuessa kertoimella 1,23, mutta sivukulut tulisi 100% tuessa huomioida täysin. Kokonaispalkkakulujen ja palkkatuen määrän hahmottaminen siis voi vaikeutua ja tämä ei erityisesti motivoi työnantajaa hakemaan palkkatukea.

Sivukulujen ja lomarahojen jättäminen pois tukikelpoisista tuista, merkitsisi jo pelkästään meidän yhdistyksellemme vuotuisten kulujen kasvua 360 000€. Ja tätä emme pystyisi millään kompensoimaan taloudellisella toiminnalla. Esitykseen ei ole mitään perustetta ja vastustamme esitystä jyrkästi.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Jos haetaan 5kk jakso niin saako hakea toiset viisi perään vai lasketaanko ne jaksoittain, jolloin ei sais jatkaa toista jaksoa samalla työnantajalla? Tämä jäi esityksestä mielestämme hieman epäselväksi. Vai onko ajatuksena se, että olisi tarkoituksenmukaista hakea 10kk palkkatukijakso kerralla. Tämä ei ole järkevää monessakaan tilanteessa, erityisesti jos työnhakijan tilanne tai työ- ja toimintakyky ovat jollain tavalla epäselviä.

Palkkatukiajan lyheneminen kymmeneen kuukauteen voidaan katsoa epäedulliseksi erityisesti vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden näkökulmasta, sillä mitä pitkäkestoisempi yhtenäinen työjakso saataisiin muodostettua, niin sitä paremmin saadaan ylläpidettyä ja parannettua näiden asiakkaiden työ- ja toimintakykyedellytyksiä.

Tukiajan lyhentäminen on ristiriidassa palkkatuki uudistuksen tavoitteiden (vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistyminen) kanssa. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien (24/28) kohdalla pidemmät palkkatukijaksot olisivat tarkoituksenmukaisia.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Erityisesti asiakkaiden näkökulmasta hyvä uudistus. Madaltaa kynnystä työllistyä vamman tai sairauden

takia. Tukijakson pituus ei kuitenkaan palvele tavoitetta ja tietyin edellytyksin myönnettävä jatkoaika

tarjoaa liikaa tulkinnanvaraisuutta. Tiettyjen edellytysten tulkitsemisoikeuden myöntäminen omavalmentajille on kyseenalaista määriteltäessä jonkun vamman tai sairauden merkitystä työkykyyn. Mielestämme B-lausunto olisi hyvä ja riittävä osoitus työkyvyn tasosta.

Ensimmäisen palkkatukijakson aikana olisi erittäin tärkeää, että työnhakijan työ- ja toimintakykyä selvitetään tiiviissä yhteistyössä omavalmentajan ja työnantajan kanssa, jotta palkkatukipäätökset voidaan tehdä asiakkaan edun mukaisesti. Väli työmarkkinatoimijoilla on erittäin hyviä edellytyksiä tarjota näkökulmia omavalmentajalle asiakkaan tilanteesta ja työkyvystä ja tätä yhteistyökenttää tulisi hyödyntää tiiviimmin.

Osatyökykyisten palkkatuen (70%) tulisi ehdottomasti kattaa myös palkan sivukulut ja lomarahat pitkissä työsuhteissa.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Jos toiminnalla arvioidaan olevan kauppavaikutusta tuki myönnettäisiin de minimis -tukena. De minimis -asetuksen mukainen enimmäismäärä tulisi rajaamaan merkittävästi palkkatukityöpaikkojen ja -työnantajien määrää. Vastustamme de minimis -tuen kriteereitä.

Lakiluonnoksessa esitetyt muutokset 100% palkkatukiin koskien lähinnä suurempia yhdistyksiä ja järjestöjä, joiden taloudellinen toiminta on yli 100 000€ vuodessa on täysin kohtuuton ja perusteeton. Kyseinen lakiesitys luokittelisi meidät EU:n de minimis tuen piiriin. Kyseisen muutoksen vuoksi yhdistyksemme palkkatukimäärä tippuisi miljoonasta (1 000 000€) eurosta 67 000€. 67 000€ palkkatukimäärä ei pitäisi sisällään myöskään leikattuja sivukuluja eikä lomarahoja. Tällöin yhdistyksellemme tuleva palkkatuki euromääräisesti tippuisi 93%, joka merkitsisi yli 900 000€ leikkausta vuosittain. Aiemmin kierrätyskeskustoimintaa ei lähtökohtaisesti ole katsottu elinkeinotoimintana ja tämä poikkeus olisi erittäin tärkeä huomioida myös taloudellisen toiminnan käsitettä arvioitaessa.

Kiinteät kulut yhdistyksellemme ovat 545 000€ vuosittain (vuokrat, sähköt, lämmöt ja vedet) tämän lisäksi kuluja kasvattavat vielä 12 vakituisen työntekijän palkat (työnohjaajat ja työhönvalmentajat)

ja logistiikan, markkinoinnin, jätemaksujen yms kulut. Näitä kuluja katamme teidän määrittelemällänne ”taloudellisella toiminnalla”. Emme tavoittele lainkaan voittoa, vaikka myymmekin toiminnan ylläpitämiseksi uudelleenkäyttöön soveltuvaa materiaalia ja tavaraa. Tulot eivät kuitenkaan mahdollista toiminnan pyörittämistä ilman 100% palkkatuen mahdollisuutta.

Jos lakiuudistus vahvistetaan esitetyllä tavalla, niin toimintamme päättyisi välittömästi. Huomioon tulee myöskin ottaa ympäristövaikutukset sekä Suomen tavoitteet ja lupaukset päästöjen ja hiilijalanjälkien pienentämiseksi. Jo pelkästään 12 isointa kierrätyskeskusta Suomessa edistävät uudelleenkäyttöön sopivien materiaalien ja tavaroiden kierrätystä ja käsittelevät kyseisiä jakeita 8 500 000 kiloa vuosittain. Kierrätyskeskustoiminta ei ole taloudellisesti niin kannattavaa, että korvaavia toimijoita olisi markkinoille tulossa, joten emme katso toimintaamme tästäkään näkökulmasta kilpailuun vaikuttavaksi. Lisäksi työllistämistoimintamme tulisi kärsimään muutoksesta isosti. Olemme tehneet pitkään työtä työllistääksemme 100% palkkatuella pitkäaikaistyöttömiä ja työsuhteen aikana tarjoamme tukea myös jatkopolkujen selvittämiseen. Työllistämme vuositasolla palkkatuettuun työhön noin 135 vaikeassa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä. Tämän lisäksi työllistämme vuosittain noin 50 työkokeilijaa.

100% palkkatuki yhdistyksiin mahdollistaa myös sellaisten pitkäaikaistyöttömien työllistymisen, joilla ei siinä hetkessä ole valmiuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille yrityksiin. Vaikka tällainen palkkatukijakso ei suoraan mahdollista työpaikkaa palkkatuen jälkeen, on todennäköisyys työllistyä avoimille työmarkkinoille suurempi kuin aiemmin ja toisaalta tuetun palkkatukijakson aikana voi myös selvittää yksilön tilanteesta olennaisia seikkoja, jotka vaikuttavat hänen työllistymismahdollisuuksiinsa.

100% palkkatuen keston rajaaminen 10 kuukauteen ei myöskään ole pitkäaikaistyöttömän edun mukaista, vaan pidempi vähintään 12 kk palkkatukijakso mahdollistaisi paremmin sen, että palkkatukijaksolle esitetyt tavoitteet täyttyvät asiakaslähtöisesti.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Oppisopimusajan palkkatuen määrän nostaminen on erittäin hyvä idea ja tukee sekä työnhakijan mahdollisuuksia löytää oppisopimuspaikka, että motivoi työnantajia harkitsemaan oppisopimuskoulutuksien mahdollisuuksia enemmän. Monelle kouluttamattomalle

pitkäaikaistyöttömälle oppisopimus voi olla ainoa järkevä ja motivoiva opiskelun muoto ja koulutuksen hankkimisen kynnyks voisi näin madaltua.

Toisaalta aiemmin yhdistykset ovat saaneet oppisopimuksen alussa 100% palkkatuen, jos opiskelija/työnhakija on ollut siihen oikeutettu ja ehdotus antaa ymmärtää, että tämä mahdollisuus ensimmäisen vuoden ajalta poistuu ja oppisopimuksen palkkatuki on sen 50% poikkeuksetta läpi koko oppisopimusjakson. Tämä on yhdistystoimijan näkökulmasta ongelmallista ja vähentää huomattavasti yhdistystyönantajien mahdollisuuksia mahdollistaa tuettuja oppisopimusjaksoja. Lisäksi oppisopimustuen myöntäminen de-minimistukena ei ole kannatettava idea, koska tällöin oppisopimusmahdollisuuksien tarjoaminen vähenee huomattavasti.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Tuella palkatun siirtämisestä tehdään entistä haastavampaa ja näin ollen sen vaikuttavuus

työvoimapolitiittisena keinona yhdistyksen näkökulmasta pienenee tai poistuu kokonaan. Aiemmin palkkatuella siirtoa ollaan voitu

yhdistyksessä käyttää palkkatukijakson aikana jatkolun löytämiseksi avoimille työmarkkinoille, koska

siirron aikana palkkatuki pysyi samana. Nyt palkkatuki yhdistyksille siirron aikana tippuisi 100 prosentista 50

prosenttiin jos siirto tapahtuisi yritykseen, eli sellaiseen toimijaan jolle jatkoluttuminen ja pidemmän

työsuhteen solmiminen olisi todennäköisempää.

Lisäksi osaamisen puutteen huomiointi palkkatuen myöntämisessä ja siirron mahdollistamisessa on sinänsä

vaikea kriteeri, että jos siirto todella voisi mahdollistaa kevyen siirtymän pidempiaikaiseen työsuhteeseen,

niin emme näe esteenä sitä, että henkilöllä olisi jo työkokemusta kyseisestä tehtävästä. Viimesijainen

tavoite on kuitenkin löytää pitkäaikaistyöttömille pitkäkestoisia työpaikkoja avoimilta työmarkkinoilta.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**

- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Uudistuksena kannatettava mahdollisesti lisäämään vanhempien työkäisten henkilöiden työllisyyttä.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Kierrätyskeskusten toiminta on työllisyyspoliittisesti vaikuttavaa valtakunnallisesti ja tähän tulisi kiinnittää huomiota päätöksiä tehtäessä. Kierrätyskeskustoiminta tulisi katsoa taloudellisen toiminnan määrästä riippumatta ulkopuolelle EU:n jäsenvaltioiden välisestä kaupasta ja tuet tulisi myöntää muuna kuin valtioneutena ja de minimis -tukea ei tulisi soveltaa näissä lainkaan.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Luvussa 3 §3 säädetään työnhakuvelvollisuudesta. Työnhakijan näkökulmasta on hieman epäselvää ja joissain tilanteissa jopa epämotivoivaa jos työnhakuvelvollisuus pysyy läpi palkkatuetun työn.

Pitkäaikaistyöttömien lähtökohdat ja taustat tulisi myös tässä huomioida tarkemmin ja palkkatuen aikana

tulisi saada helpotuksia työnhakuvelvoitteeseen liittyen, esim siten, että työnhakuvelvoite olisi voimassa

palkkatuen 2 viimeisen kuukauden aikana, ja ennen sitä työnhakija saisi halutessaan keskittyä palkkatukityöhönsä.

Luvussa 7 § 9 säädetään että yli 60-vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien palkkatuki myönnettäisiin de

minimis -tukena. Tämä jälleen kerran työnantajalle epäedullista koska se rajaa mahdollisuuksia työllistää yli

60-vuotiaita, kun de minimis tukea voi saada 200 000€ /3 vuotta.

Sama koskee myös luvun 7 § 10 jossa säädetään oppisopimuskoulutuksen palkkatuesta ja sen myöntämisestä de minimis -tukena. Jos suurin osa palkkatuista myönnetään de minimis -tukena palkkatukien käyttö vähenee huomattavasti tämän rajoituksen takia ja näin ollen työmahdollisuudet erityisesti pitkäaikaistyöttömille vähenevät huomattavasti ja tällöin asiakkaiden eli työnhakijoiden etu

kärsii.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. **Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. **Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. **Muuta kommentoitavaa**

Lakiuudistuksessa esitettyjen muutoksien vaikutukset yhdistyksien toimintaan tulevat olemaan erittäin suuret ja monen yhdistyksen mahdollisuudet toiminnan jatkamiseen uudistuksen jälkeen ovat täydellisesti menneet, jos uudistus toteutuu tässä mittakaavassa. Asiakkaiden näkökulmasta työllistymismahdollisuuksien määrä romahtaa. Vaikeasti työllistettävät henkilöt tulevat myös kuormittamaan uudistuksen jälkeen SOTE-palveluita huomattavasti enemmän. Näiden henkilöiden elämänlaatu ja mahdollisuudet työllistymiseen heikkenevät huomattavasti. Toivomme, että nämä asiat tullaan huomioimaan ja arvioimaan uudelleen ennen lopullisten päätösten tekoa.

Hakala Mauri
Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta ry

Heiskanen Amanda
Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta ry